

comunicatiu i periodístic a les terres de Girona. La seva proposta de publicar, amb un estudi introductori, les *Memories d'un gironí* fou ben rebuda per part de les entitats editores, ja que complia el doble objectiu de recuperar un valuós testimoniatge costumista, i de divulgar —objectiu de la col·lecció Papers de Comunicació— un nou capítol de l'ambient periodístic i intel·lectual gironí de fa un segle.

El text, reproduït en facsimil de l'edició de 1932, va precedir per un breu però il·lustratiu estudi, «Una visió de la premsa de Girona», amb què Costa contextualitza l'autor, el seu moment i ambient, i la seva trajectòria professional com a advocat, periodista i secretari de l'Ajuntament, i que ens prepara per a la descoberta d'una altra manera d'entendre i de practicar el periodisme... i de com era la vida a la Girona dels nostres avís.

Dani Vivern

Eufemià Fort i les terres gironines

FORT I COGUL, Eufemià

Producció historiogràfica i epistolari.

Fons personal cedit a la Generalitat de Catalunya. Ordenat, classificat i disponible a l'Arxiu Històric de Tarragona

L'any 2000, la família de l'historiador medievalista Eufemià Fort i Cogul (la Selva del Camp 1908-Barcelona 1979) cedi el seu fons personal a la Generalitat de Catalunya, en concret a l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT). Aquest centre, després de les tasques prèvies d'ordenació, classificació i inventari, l'ha posat a disposició dels investigadors. Fort desenvolupà la seva recerca principalment sobre el Camp de Tarragona, i en destaquen dos focus d'interès: la seva vila nadiua, la Selva del Camp, i el monestir de Santes Creus. La història religiosa esdevé l'eix central de la major part dels seus treballs. La fidelitat al país i a la seva llengua fou absoluta, tot i les dificultats del moment que li tocà viure.

Dins la seva extensa producció bibliogràfica localitzem algunes obres relacionades amb les comarques gironines, on mantingué contactes amb diverses personalitats de la cultura.

Del 1979 trobem el treball «El gran senescal de Catalunya. Notícies biogràfiques de Ramon de Mont-

cada, personatge clau en la política expansiva del país en el segle XII», que presentà al premi d'història Alexandre Denlofeu que convocà el Casino Menestral de Figueres (l'original té 101 pàgines). En l'onzena festa literària de la colla excursionista cassanenca lliurà la monografia «Les noces d'or de Vilabertran (tres matrimonis en la vida de Jaume II)», per optar al V Premi de la família Pascual. Altres estudis realitzats són «Sant Pere de Roda. Pinzellades evocatives», un original de 84 pàgines amb un lema a la portada, «Monestir empordanès», que fa pensar en la participació en algun altre certamen literari.

Descobrim del 1976 un esborrany manuscrit d'una desena de fulls «Un blanenc, mecenes memorable», on comenta, amb motiu de la donació d'unes taules gòtiques del segle XV, procedents de la Guàrdia dels Prats (a la Conca de Barberà), el seu finançament per part d'un monjo de Santes Creus, fra Vidal, originari de Blanes.

Dins la sèrie de correspondència observem missives que li tramet Lluís Batlle Prats, arxiver de l'Ajuntament de Girona i membre de l'Institut d'Estudis Gironins, des del 1970 fins a la seva mort, el 1979. El contingut és variat, des de notícies familiars i felicitacions nadalenes fins a la tramesa de publicacions pròpies amb

comentaris i valoracions. Destaquem la col·laboració de Batlle al Col·loqui d'Història del Monacisme Català, celebrat a Bellpuig d'Urgell, amb la comunicació «Un retaulle de Pau Costa al monestir de Santa Clara de Girona». A la inversa, llegim referències de la participació d'Eufemià Fort en la miscel·lània d'homenatge a Jaume Sobrequés Callicó (1975) i peticions de dades per a la confecció d'un article sobre el Pare Antoni Escofet, natural del Vendrell (Baix Penedès) i mort a la ciutat de Girona el 1861, als 74 anys. L'article fou publicat en el núm. 22 (1974-75) dels Anales de l'Institut d'Estudis Gironins (p. 269-296) amb el títol «Unes quantes notícies de fra Antoni Escofet, monjo egregi de Santes Creus».

Altres corresponents de les comarques gironines són l'abat del monestir de Santa Maria de Solius, P. Edmon M. Garreta (1974), la secretària dels premis Recull de Blanes, Maria Ribes (1976), i Frederic Rahola, conseller de Governació de la Generalitat de Catalunya (1977). Sense oblidar el referit Jaume Sobrequés, amb residència a Barcelona, el qual preparà per al col·loqui sobre el monacisme català l'article «L'actuació política de l'abat i del monestir de Poblet durant els primers anys de la guerra civil catalana (1460-1464)», datat de 1967 i editat per l'Arxiu

BOHIGAS, Oriol. *F. Hereu i J. Espanol: obra 1990-2000*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2002. 107, [4] p.

BOSCH, Carles; EGEA, Antoni. *Mil anys de domini episcopal a Bàscara (817-1845)*. Bàscara: Ajuntament, 2003. 251 p.

CABRÉ CASTELLVÍ, Núria; RÀFOLS CASAMADA, Albert [dibuixos]. *Dolç fremir*. Girona: Ajuntament de Girona, 2002. 12 p.

CAIRETA i SAMPERE, Eugeni. *La guerra civil a Santa Coloma de Farners*. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2002. 169 p.

Cambra de Comerç de Girona. *Estudi de comerç Lloret*. Girona: la Cambra, 2002. 207 p.

CANTALOZZELLA, Assumpció. *El falco del comte*. Barcelona: Proa, 2003. 408 p.

CAÑEQUE, Carlos [et al.]. *Cadaqués contat per — = Cadaqués, contado por —*. [S.l.]: Girona: Associació UNESCO de Cadaqués, 2002. 182 p.

CARBÓ, Joaquim. *El gos del metro*. Barcelona: Cruïlla, 2003. 90 p.

CARBÓ, Joaquim. *Joaquim Carbó. Setanta anys, un centenar de títols, un milió d'exemplars*. Girona: [editorial??]. 278 p.

CARBONELL, Eudald. *Els somnis de l'evolució*. Barcelona: National Geographic / La Magrana, 2003. 248 p.

CÁRDABA CARRASCAL, Marciano. *Col·lectivitats agràries a les comarques de Girona, 1936-1939: pagesos i revolució a Catalunya*. Girona: CCG Edicions, 2002. 336 p.

CARLAS, Magda. *12 sopars per quedar bé*. Barcelona: Edicions 62, 2003. 212 p.

Bibliogràfic de Santes Creus en el volum II (p. 207-262). Dos anys més tard, el 1969, en el butlletí Santes Creus, volum III, núm. 29, hi apareixia un altre treball, «Notes i documents per a la història de Santes Creus durant la guerra civil catalana del 1462-1472: Regnat d'Enric I de Catalunya, 1462-1463» (p. 581-600).

Josep M. T. Grau i Pujol

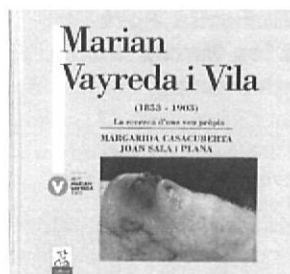

La recerca d'una veu pròpia

CASACUBERTA, Margarida; SALA, Joan. **Marian Vayreda i Vila (1853-1903)**. Llibres de Batet. Olot, 2002. 171 pàgines.

Margarida Casacuberta i Joan Sala han recollit la vida, l'estil i l'obra de l'artista Marian Vayreda (1853-1903) en un llibre caracteritzat per una singular rigorositat informativa i pel desenvolupament original, i fins i tot inèdit, del seu discurs.

La importància de Marian Vayreda en la història de la literatura i del paisatgisme català és unànimement acceptada. Com a pintor, se li atribueix la facultat excepcional d'introduir novetats iconogràfiques i tècniques en la pintura de paisatge de la seva època i, al mateix temps, es reconeix el paper decisiu de l'artista en la creació de

l'Escola d'Olot. Marian Vayreda també va ocupar un lloc preeminent en el panorama novel·listic català del principi del segle XX i es considera que amb *La Pinyalada* l'autor va aportar referents nous en l'evolució de la novel·la com a gènere.

L'enfocament pel qual s'han decantat Margarida Casacuberta i Joan Sala és innovador pel fet que ambdós han adherit els seus coneixements específics (Casacuberta en el camp de la literatura i Sala com a estudis de l'Escola d'Olot) per aportar una visió conjunta del fet artístic i literari que defineix Marian Vayreda. Els autors postulen la teoria que l'artista «va convertir la seva vida en una recerca constant d'ell mateix, en relació amb un món en plena transformació». En aquest sentit, Casacuberta i Sala divideixen el seu discurs en dos grans apartats: «Del trabuc al pinzell» i «Del pinzell a la ploma», i els entenen com dos processos consecutius, que depenen l'un de l'altre.

L'estructura i el contingut del llibre resulten captivadors. A partir d'un llençatge precís i entenedor, els autors desglossen la vida

de Marian Vayreda i s'aturen i donen una clara significació als esdeveniments que van marcar la seva vida i evidentment la seva producció. La monografia també inclou una extensa bibliografia i catalogació de l'obra del pintor i una anàlisi dels elements i referents que s'han de tenir en compte per a la seva identificació pictòrica. Finalment, allò que esdevé indispensable d'apuntar és el perfil de Marian Vayreda que els autors han traçat, com a home del seu temps, que participa activament en els canvis substancials de l'època i que, tal i com s'ha subtitulat el llibre, parteix de «la recerca d'una veu pròpia».

Ibet Vila

Els canvis en el paisatge empordanès

RIBAS, Anna; SAURI, David (ed.). **Canvis socioambientals a l'Alt Empordà (1950-2000)**. UdG, Càtedra de Geografia i Pensament Territorial. Institut de Medi Ambient. Girona, 2002. 264 pàgines.

Un equip de geògrafs de les universitats de Girona i Autònoma de Barcelona acaba de publicar un llibre de gran interès sobre els canvis haguts en el paisatge de l'Alt Empordà en el darrer mil·lenni. L'obra